

Expertisecentrum

In de toelichting op het besluit om een onafhankelijk, landelijk expertisecentrum in te richten voor de ondersteuning van geadopteerden in hun zoektocht naar hun biologische familie, heeft de Minister voor Rechtsbescherming het expertisecentrum náást belangenorganisaties gesteld. Beide hebben tot doel om geadopteerden te ondersteunen. Het belang dat de Minister aan de functies van belangenorganisaties hecht, spreekt ook uit de financiële impuls van de recente subsidieregeling. Bij het inrichten van het expertisecentrum zal dan ook worden gekeken welke aanvullende functies het best bij een onafhankelijk en landelijk opererend expertisecentrum belegd kunnen worden. Zo verwacht de Minister (in lijn met de conclusies en aanbeveling van COIA) dat de som van expertisecentrum en belangenorganisaties voor geadopteerden meer oplevert dan de afzonderlijke delen. Daarbij zal zeker ook bezien worden op welke wijze belangenorganisaties verder ondersteund kunnen worden.

Het expertisecentrum wordt ingericht op basis van een goede voorbereiding met onder andere belangenorganisaties. Daarbij heeft de Minister voor Rechtsbescherming aangegeven vaart te maken. Hij zal voor de zomer over de voortgang aan de Tweede Kamer berichten.

Ondersteuning

Het expertisecentrum zal zelf geen ondersteuning bij individuele zoektochten bieden. Dat heeft de COIA nadrukkelijk niet aanbevolen. Veeleer zal het expertisecentrum ondersteuning bieden door informatie ter beschikking te stellen, afspraken te maken met derden over bijvoorbeeld toegang tot dossiers en een netwerk op te bouwen van ondersteunende organisaties in landen van herkomst. Deze activiteiten kunnen heel goed als 'voorwaardenscheppend' benoemd worden.

De Minister voor Rechtsbescherming heeft duidelijk gemaakt dat het expertisecentrum zich niet richt op ondersteuning van individuele zoektochten.

Het expertisecentrum zal faciliteiten aanbieden waarmee elke geadopteerde is geholpen. Het expertisecentrum zal de kennis op het terrein van identiteitsvraagstukken, zoektochten en hulpverlening bundelen. Het expertisecentrum biedt daarmee een vorm van versterkte generieke ondersteuning. Zo kunnen geadopteerden bij het expertisecentrum terecht voor:

- Toegang tot adoptiedossiers en afstammingsinformatie. Het expertisecentrum biedt hulp bij het vinden van en het krijgen van toegang tot adoptiedossiers. Ook beschikt het over kennis ten aanzien van de mogelijkheden en risico's van DNA-onderzoek.
- Informatie over zoektochten. Het expertisecentrum fungeert als aanspreekpunt voor geadopteerden ten aanzien van zoektochten en zal een relevant netwerk in landen van herkomst opbouwen en ontsluiten. Mijn ambtgenoot van Buitenlandse Zaken en ik hebben afgesproken dat de buitenlandse posten actief zullen helpen bij het opzetten en onderhouden van het netwerk van het expertisecentrum ter plaatse.
- Psychosociale hulp. Laagdrempelige vormen van psychosociale hulp zal het expertisecentrum zelf aanbieden, zoals het organiseren van lotgenotencontact en begeleiding bij gespreksgroepen. Ook kan het expertisecentrum doorgeleiden naar meer gespecialiseerde vormen van psychologische hulp.
- Juridische ondersteuning. Het expertisecentrum biedt juridische ondersteuning bij veel voorkomende vragen onder geadopteerden, bijvoorbeeld over naamswijziging, het herroepen van adoptie en privacy.

Het expertisecentrum zal ondersteuning bieden aan geadopteerden bij hun zoektocht zonder dat het individuele zoektochten ondersteunt. Het is heel wel denkbaar dat bij het verzamelen en ontsluiten van informatie ook inlichtingen over misstanden aan het licht komen. Alsdan zal op basis van de informatie die dan ter beschikking staat worden gezien wat nader onderzocht kan worden.

Verschillende - maar zeker niet alle - belangenorganisaties hebben vragen gesteld bij het besluit van de Minister voor Rechtsbescherming om de aanbeveling van de COIA over te nemen en een onafhankelijk, landelijk expertisecentrum in te richten voor de ondersteuning van geadopteerden bij hun zoektocht. Ik begrijp dat een expertisecentrum ook als 'concurrentie' kan worden gezien. Om die reden wil ik met belangenorganisaties kijken naar de meerwaarde van een landelijk en onafhankelijk opererend expertisecentrum om vanuit de inhoud te bezien hoe het expertisecentrum ingericht kan worden. Daarbij zal nadrukkelijk geluisterd worden naar alle betrokken organisaties.

Eén van de moeilijkste opgaven bij zoektochten van geadopteerden betreft het vinden van informatie in de landen van herkomst. Daarin hebben belangenorganisaties al veel ervaring opgedaan. Daar waar zij moeilijkheden ondervinden, moet bezien worden hoe een expertisecentrum kan bijdragen aan het vinden van oplossingen.

Fiom

Vanzelfsprekend is het Fiom één van de organisaties die bij de inrichting van het expertisecentrum wordt betrokken. Fiom voert immers op dit moment al functies uit die de Minister voor Rechtsbescherming al in verband met het expertisecentrum heeft genoemd. De ondersteuning wordt met het expertisecentrum steviger en uitvoeriger.

DNA onderzoek

Vanzelfsprekend kost een expertisecentrum geld. Daarvoor wordt nu ook budget geregeld. Dat budget zal niet aan het bekostigen van individuele zoektochten worden besteed, maar aan ondersteuning van alle geadopteerden die een zoektocht ondernemen. Daarbij zal het expertisecentrum nadrukkelijk ook ondersteuning bieden met betrekking tot het gebruik van DNA-testen. Bij de inrichting van het expertisecentrum zal ook worden bezien waar het mogelijk is om vormen van ondersteuning kosteloos aan te bieden.

Het gebruik van DNA-testen en matching van DNA-profielen is niet meer weg te denken bij zoektochten. Het kent echter wel belangrijke verschillen per land en per DNA-databank. Het expertisecentrum kan eraan bijdragen duidelijk te maken waarmee rekening gehouden moet worden bij DNA-testen. Op basis van die informatie kan bezien worden op welke wijze het expertisecentrum verdere bijdragen kan leveren.

De gedachte om in landen van herkomst voorzieningen te organiseren om biologische familie te vinden en gevonden biologische familie te ondersteunen behoort tot het private terrein en kan veel betekenen voor alle betrokken personen. De betrokkenheid van een expertisecentrum kan hierbij alleen indirect zijn, bijvoorbeeld door organisaties in landen van herkomst die hierin betrokken zijn onderdeel te laten uitmaken van het netwerk dat het expertisecentrum voor deze landen van herkomst wil opbouwen.

Geadopteerden in andere EU-landen

Het gaat om die geadopteerden die in ander EU-landen zijn geplaatst en die via Nederlandse adoptiebemiddelaars zijn bemiddeld.

Het Expertisecentrum wil ondersteuning bieden bij het kunnen inzien van alle relevante dossiers voor een zoektocht. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt of het dossier betreft in Nederland, of in landen van herkomst. Ook de vraag of het Expertisecentrum kan ondersteunen bij zoektochten van geadopteerden uit EU-landen wordt op voorhand niet uitgesloten.”

Geen individuele ondersteuning

De overheid heeft, gezien het verleden, in mijn ogen een morele verantwoordelijkheid om degenen die op zoek willen naar hun afkomst hierbij te helpen. Dat wil ik niet doen aan de hand van een financiële compensatie, maar door het bieden van ondersteuning bij zoektochten.

De commissie beveelt aan expertise en infrastructuur beschikbaar te stellen door de inrichting van een landelijk onafhankelijk expertisecentrum. Daar zijn alle geadopteerden die op zoek gaan naar hun biologische familie mee geholpen en daar ga ik dan ook mee aan de slag.

Daarbij komt dat er ook bezwaren kleven aan financiële ondersteuning van individuele zoektochten. Het is ingewikkeld te definiëren en af te bakenen welk leed hieraan ten grondslag moet liggen, wie wel of geen slachtoffer is en hoe je dat aantoont.

Identiteitsherstel

Geadopteerden worden geconfronteerd met onjuiste gegevens: naam, geboorteplaats en geboortedatum. Identiteitsherstel kost geld. De minister heeft hierop geantwoord;

In zijn beleidsreactie op het rapport van de COIA heeft de Minister voor Rechtsbescherming aangegeven dat hij bij het expertisecentrum ook de ondersteuning van geadopteerden bij juridische vragen wil beleggen.

Het ligt eerder in de rede om te bezien op welke wijze aan genoemde problemen tegemoet kan worden gekomen en of wetswijziging hierbij de enige optie is.

Het is in het licht van het rapport van de COIA niet verwonderlijk dat de focus van ondersteuning van geadopteerden bij volwassenen ligt. Maar vanzelfsprekend zal het expertisecentrum net zo goed ondersteuning bieden aan jongere geadopteerden. Bovendien zal de ondersteuning rekening houden met de ‘adoptiedriehoek’ en zo veel mogelijk systeemgeoriënteerd zijn.